

Prilog »Raseljena sela u Skopskoj kotlini« nadovezuje se tematikom na prethodni rad. U opisu raseljenih sela dani su podaci o raseljenim i iščezlim obiteljima, njihova imena i broj kuća. Utvrđena su sela u koja su stanovnici iselili, a uz ostalo prikazano je i stanje napuštenih sela danas (str. 605—627).

Antropogeografska »Ispitivanja u Bitoljsko-Prilepskoj kotlini« (str. 629—649), uz opće napomene, donose prikaz oblasti i stanovništva u prošlom stoljeću. U poglavlju o društvenom životu J. F. Trifunoski spominje velike nekadašnje zadruge od 30 do 50 članova i noviju pojavu »manje predvojene zadruge«. Nadalje obrazlaže »rod« i njegove karakteristike, te objašnjava porijeklo rodovskih prezimena i način postanka rodova. Zatim govori o djeci i njihovim imenima, o brakovima i svadbama. Opisuje pogrebne običaje i groblja. Autor daje općenit pregled nekih vjerovanja, prosvijećenosti, običaja gostoprimstva, pojedinih karakteristika uz gradnju kuće, piše o nekadašnjim »vjetrenjačama« i »potočarama« u kojima je narod mljeo žito.

Vesna Čulinović-Konstantinović

ZBORNIK XII. KONGRESA JUGOSLOVANSKIH FOLKLORISTOV (= RAD XII KONGRESA SAVEZA FOLKLORISTA JUGOSLAVIJE), Celje 1965. Uredila ZMAGA KUMER, Ljubljana 1968, 432 str.

Zbornik radova s XII kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije sadrži ukupno 62 kongresna referata, koji su po svojoj tematici i metodi obrade materijala veoma raznoliki. Cilj ovoga prikaza je da čitaocima informira o referatima plenarnih tema i radu sekcija, a posebno se osvrće na jedan referat iz oblasti muzičkog folklor.

Plenarni rad kongresa obuhvaćao je tri teme:

1. *Etnografski prikaz celjskog područja*. Referenti: Janko Orožen (Celje), Niko Kuret (Ljubljana), Drago Predan (Celje), † Franc Hribernik (Mozirje).

2. *Problemi razvitka folkloru u sadašnjosti*. Referenti: Dušan Nedeljković (Beograd), Ante Nazor (Zagreb), Ive Jelenović (Zagreb), Dragoslav Antonijević (Beograd), Živomir Mladenović (Beograd), Gheorghe Ciobanu (Bukurešt), Breda Vlahović (Beograd), Mira Sertić (Zagreb), Boris N. Putilov (Lenjingrad), Hermann Strobach (Berlin), Henryka Czajka (Varšava), Olivera Mladenović (Beograd), Aleksandar Freudenreich (Zagreb), František Bonuš (Prag), Elena Stoin (Sofija).

3. *Arhaički elementi u svadbenim običajima*. Referenti: Nikola Knežević (Sarajevo), Mirko Barjaktarević (Beograd), Jovan Vukmanović (Cetinje), Miloš Slijepčević (Zemun), Dragutin Đorđević (Leskovac), Slobodan Zečević (Beograd), Milica Bošković-Matić (Beograd), Nikola Bonifačić-Rožin (Zagreb), Mili-voje V. Knežević (Kragujevac), Vaclav Frolec (Brno), Nikolaj Kaufman (Sofija), Emilia Comişel (Bukurešt), Elisabeta Moldoveanu-Nestor (Bukurešt), Ghizela Suliteanu (Bukurešt), Bratislava Vladić-Krstić (Sarajevo), Marija Šuštar (Ljubljana), Zdenka Jelinková (Brno), Ljuba Simić (Sarajevo), Miroslava Fulanović-Šošić (Sarajevo), Niko S. Martinović (Cetinje), Miodrag Lalević (Beograd), Petar Vlahović (Beograd).

Na kongresu su također radile i sekcije za narodne pjesme, pripovijetke, ples, dramu i muziku. Osim sekcije za ples sve ostale su imale svoju radnu temu.

Tema sekcije za narodne pjesme bila je *Problemi klasifikacije i terminologije*, a referenti: Zmaga Kumer (Ljubljana), Rolf W. Brendrich (Freiburg Br.), Radoslav Medenica (Beograd), Dragutin Mićović (Beograd), Vukoman Đaković (Niš).

Problemi klasifikacije pripovijedaka tema je sekcije za narodne pripovijetke, u kojoj su referate održali slijedeći učesnici kongresa: Maja Bošković-Stulli (Zagreb), Viera Gašpariková (Bratislava), Maria Kosová (Bratislava).

U sekciji za narodnu dramu, gdje je tema bila *«Problemi proučavanja dramskih elemenata»*, referat je održala Raina D. Kacarová (Sofija), a u sekciji za narodni ples referat su čitali Ivan Ivančan (Zagreb) i Milica Iljin (Beograd).

I najzad, u sekciji za narodnu muziku raspravljalo se o *Odnosu ritma teksta i ritma napjeva*. O ovoj temi govorili su: Dušan Holy (Brno), Dragoslav Dević (Beograd), Gheorghe Ciobanu (Bukurešt), Radoslav Hrovatin (Ljubljana), Valens Vodušek (Ljubljana), V. Beljajev (Moskva), Jaroslav Markl (Prag) i Zorislava Vasiljević (Beograd).

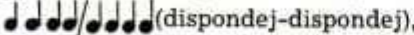

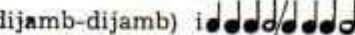
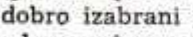
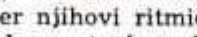
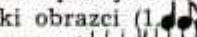
Kako sam u uvodu navela, u ovom prikazu posebno ću se osvrnuti na jedan referat koji je pročitao u muzičkoj sekciji. To je referat Dragoslava Devića (Beograd) pod naslovom *«Odnos ritma stiha i napjeva simetričkog osmerca»*. Problem o kojem bih na ovom mjestu željela govoriti i zbog kojeg sam se i odlučila da izdvojim ovaj referat od ostalih referata ove sekcije odnosi se na autorovu metodu proučavanja i klasificiranja narodnih pjesama prema njihovim melopoetskim strukturama sa kojim se (metodom) ne bih složila.

Za obradu ove teme autor se koristio »dijelom građe s područja Srbije ... koja je štampana u zbornicima narodnih melodija: St. Mokranjca, Ž. Stojanovića, K. Manojlovića i V. Dorđevića.«

U prvom dijelu referata Dević govori o strukturi melopoetskih oblika pjesama u osmercu (4, 4). Razne vrste melopoetskih oblika ovih pjesama autor određuje prema tome da li je melostrofa nastala ponavljanjem istog stiha, ili povezivanjem dvaju ili više metrički istih, a tekstovno različitih stihova. Na taj način je došao do rezultata da npr. jednu grupu čine pjesme s melostrofom A, A (ponavljanje istog stiha), a drugu grupu pjesme s melostrofom A, B (povezivanje dvaju tekstovno različitih stihova). Međutim, kako različiti tekstovi metrički istih stihova nimalo ne utječu na oblik melostrofe, ovdje se ne radi o dvjema različitim vrstama, nego o jednoj, jer i jednu i drugu grupu pjesama veže zajednički princip oblikovanja strukture njihovih melostrofa: ponavljanje ili povezivanje dvaju istih ili tekstovno različitih cijelih stihova.

S druge strane, autor je u istu grupu pjesama uvrstio pjesme s melostrofom A, A i pjesme s melostrofom a₁AA (ponavljanje stiha i prvog njegova članka). U ovom slučaju, naprotiv, radi se o dvije grupe melostrofa. Princip oblikovanja melostrofe putem *ponavljanja članaka* ili *članka* jednog ili više istih stihova, ili tekstovno različitih, bez obzira na to da li se stihovi povezuju

ili ponavlja ju, čini ovu grupu pjesama zasebnom, odnosno čini posebnu vrstu melopoetske strukture. Napjev pjesme sa strukturom teksta A, A može potpuno odgovarati i pjesmi sa strukturom teksta A, B (pod uvjetom da su stih i metar isti). Međutim, taj isti napjev neće odgovarati pjesmi sa strukturom teksta a₁AA, nego će u tom slučaju melodija biti proširena upravo za onaj dio članka stiha koji je ponovljen, a to je već sasvim nova melodija i melopoetska struktura. *Prema tome, melopoetski oblik ne možemo određivati na osnovu sadržaja teksta, nego na osnovu njegove strukture.*

U drugom dijelu referata autor navodi tri vrste ritmičkih obrazaca napjeva prema kojima se najčešće kreću pjesme iz navedenih zbirki. To su: , i (peon IV-peon IV). Priloženi muzički primjeri za treći ritmički obrazac nisu dobro izabrani jer njihovi ritmički obrasci (1. i 2.) ne odgovaraju navedenom trećem obrascu (). Autor također malo govori o metričkim obrascima stiha kao i o tome da li se akcent govorne riječi stiha podudara ili ne podudara s metrom stiha, i da li se metar stiha podudara ili ne podudara s ritmom napjeva.

Dunja Rihtman

VILTIS. A Folklore Magazine. Editor V. F. BELIAJUS. Vol. 27, Nos 4,5; Vol. 28 Nos 1—3. Denver, Colorado, 1968. i 1969.

Viltis je jedan od rijetkih informativnih folklornih časopisa, aktualan i pun obavijesti o plesnom folkloru, o radu folklornih društava u Americi, o festivalima širom svijeta, o publikacijama, seminarima, gramofonskim pločama i sličnom. U njemu se može naći mnogo priloga o Jugoslaviji i njenu folkloru. Npr., u broju od prosinca 1968. donijet je prikaz zagrebačke Smotre folkloru, a slika s te smotre, pored mnogobrojnih u samom tekstu, našla se i na naslovnoj stranici časopisa. U istom prilogu autorica Nives Ritig piše i o geografskoj podjeli narodnih plesova u Jugoslaviji oslanjajući se na svoj istoimeni rad. Američki koreograf Richard Crum daje opise nekih srpskih, hrvatskih i slovenskih plesova. Najveći dio ovog broja, kao i ostalih, donosi obavijesti, o kojima je već bilo govora. U broju od listopada-studenog 1969. objavljen je veći članak što ga je napisao Zelig Yampolski pod naslovom »Ples u Jugoslaviji«. Članak sadrži nepotpune i samovoljne tvrdnje o povijesti, običajima, nošnji, glazbi i plesovima Srbije, dok o ostalim krajevima nema ni riječi. Časopis inače redovno obavještava i o seminarima što ih organizira Prosvjetni sabor Hrvatske te o predavanjima naših stručnjaka u raznim krajevima Evrope i Amerike. U Viltisu, koji bi se moglo nazvati i časopis-informator, može se naći i zanimljivih, ne doduše uvijek temeljito fundiranih priloga, s podacima korisnim i stručnjaku. Među ostalim, takvi se podaci mogu naći u člancima koji govore o rumunjskom folkloru (Sunny Bloland), o epidemijским plesovima (Anne Ingram), o majskim običajima u Eengleskoj (Venetia Newall) i o utjecaju obrada narodnih plesova u izvođenju gradskih ansambala na autentične plesove (Elsie Dunin).